# Školní preventivní strategie 2026/2027

Dokument vychází z:

**NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019–2027**

Období školního vzdělávání je velmi významné při formování osobnosti mladých lidí. Preventivní působení ve školách je nástrojem, kterým lze pozitivně působit na postoje a hodnoty dětí a mladistvých, a to i na žáky, jež nemají dostatečné rodinné či sociální zázemí a podporu. Efektivita preventivní práce (ve smyslu účinného pozitivního ovlivnění změny chování) je navíc u dětí a mladistvých vyšší než v případě dospělých jedinců. Při realizaci účinných primárně preventivních programů je vhodné oslovovat cílovou skupinu v jejím přirozeném prostředí či v její komunitě. Proto je velmi důležité věnovat oblasti prevence rizikových projevů chování ve školním prostředí mimořádnou pozornost.

Součástí školní preventivní strategie je každoročně vypracovávaný Minimální preventivní program, který je rovněž pravidelně na konci školního roku evaluován a jehož závěry jsou východiskem pro tvorbu na další školní rok.

***HLAVNÍ FUNKCÍ STRATEGIE JE:***

a) stanovit základní rámec primární prevence
b) stanovit hlavní cíle a priority
c) informovat

# 1 ZÁKLADNÍ PILÍŘE PRIMÁRNÍ PREVENCE

- **Systém** – přístupy, metody a nástroje efektivní primární prevence ve škole i ve spolupráci s dalšími organizacemi.
- **Koordinace** – jednotná spolupráce všech subjektů (učitel, TU, MP, VK, ŠP, vedení školy, další organizace podílející se na prevenci RCH)
- **Legislativa** – aktualizace právního rámce oblasti primární prevence rizikového chování.
- **Vzdělávání** – systém vzdělávání všech cílových skupin
- **Financování** – pomocí dotačních programů minimalizovat finanční dopad na žáky hodnocení na základě vyhodnocení předchozích zkušeností zajistit poskytování kvalitních a efektivních programů primární prevence.

## 1.1 ZÁKLADNÍ RÁMEC PRIMÁRNÍ PREVENCE

Termín **primární prevence** rizikového chování shrnuje Miovský jako „jakýkoliv typ výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních či jiných intervencí směřujících k předcházení výskytu rizikového chování, zamezujících jeho další progresi, zmírňujících již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhajících řešit jeho důsledky.“

*Specifická primární prevence rizikového chování* – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

*Nespecifická primární prevence rizikového chování* - veškeré aktivity, které nemají přímou souvislost s konkrétním typem rizikového chování, ale napomáhají snižovat rizika podporou zdravého životního stylu a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

## 1.2 CÍLE A PRIORITY PRIMÁRNÍ, SPECIFICKÉ A NESPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Cílem školní preventivní strategie je zabraňovat a snižovat výskyt sociálně patologických jevů u žáků školy.

- rozvoj sociální kompetence (rozvoj sociálních dovedností, sociální inteligence – rozumění sociálním vztahům, odpovědnost za chování a uvědomování si důsledků svého jednání)
- posilování komunikačních dovedností, schopnost řešit problémy, konflikty, neúspěchy, kritiku, adekvátní reakce na stres
- vytváření pozitivního sociálního klimatu ve škole, podpora zdravého životního stylu a vytváření pohodových podmínek školního prostředí, ochrana zdraví (přátelská atmosféra, vzájemná důvěra a tolerance apod.)
- formování společensky žádoucích hodnot a postojů u žáků, pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje

***CÍL PRO VŠECHNY VYUČUJÍCÍ:***

- rozvoj zdravého sebevědomí u žáků jako efektivní nástroj prevence rizikového chování
- posilovat pozitivní klima ve třídě.

***STRATEGIE PŘI DOSAHOVÁNÍ CÍLE:***

- důsledně dbát na dodržování nastavených pravidel
- okamžitá reakce na rizikové chování
- kritizovat konkrétní chování, ne dítě samotné
- pomáhat mu stanovit rozumné cíle – znát schopnostní stropy, limity možností
- chválit – nejen za úspěch, ale i za snahu (nehledat to, co neumí)
- dát dítěti přiměřenou míru odpovědnosti
- respektovat postoje i názory dítěte.

**Priority primární prevence**

Zaměření okruhu témat vychází z devíti oblastí rizikového chování (Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., & Novák, P. (Eds.), 2010. Primární prevence rizikového chování ve školství. Tišnov: Sdružení SCAN.)

- záškoláctví
- šikana a extrémní projevy agrese
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- rasismus, xenofobie
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování
- spektrum poruch příjmu potravin
- prevence v adiktologii (gambling, hraní PC her, netolismus, návykové látky…)
- okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN (týrání, zanedbávání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, sexuální zneužívání dětí)

**Nespecifická primární prevence**

Aktivity, které podporují zdravý životní styl, vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k umění správně se rozhodnout a řešit problémy, k odpovědnosti za sebe a své jednání a osvojování pozitivního sociálního chování v rámci výchovně vzdělávacího procesu žáci získávají základní vědomosti, učí se dovednostem, utvářejí si postoje a hodnoty

Strategie práce (metody, prostředky a formy)

- vyučovací hodina (výklad, rozbor, diskuze, dramatizace), soutěže, prožitkové programy, představení, besedy, exkurze, samostatné či skupinové práce žáků
- přestávka, prostor školy – dohled
- včasné přijímání kázeňských opatření

*Formy práce*

- spolupráce vedení školy a pedagogického sboru (informační schůzky, porady, předmětové komise)
- spolupráce rodiny a školy (třídní schůzky, konzultační hodiny, třídnické hodiny)
- spolupráce školy s dětským lékařem, PPP, s orgány sociálně právní ochrany dětí /OSPOD/, s Policií ČR atd.
- vzdělávání a proškolování pedagogů v oblasti prevence
- pravidelné sledování školní docházky, kontrola omluvenek
- sledování psychického a fyzického stavu žáků (agresivita, smutek, vyčleňování z kolektivu, původ zranění, …)
- včasné řešení vandalismu, agresivity a šikany, potírání symboliky extrémistických organizací
- boj proti kouření, alkoholu a jiným návykovým látkám
- podpora školních žákovských aktivit (školní časopis, soutěže, sportovní turnaje, …)
- podpora volnočasových aktivit (adaptační pobyt, kroužky, olympiády, soutěže, besídky, projektové dny, návštěvy divadla, Den Země, LVZ, kurzy, výlety, …)
- prezentace výsledků a úspěchů žáků (nástěnky, školní časopis, výstavy, vernisáže, …)
- zpětná vazba prevence (pedagogická porada – výsledky hodnocení prospěchu a chování žáků, využití sociometrických metod ve třídách, …)
- reakce na aktuální potřeby (nutno sledovat nové trendy, být tzv. „in“)
- nabídka pozitivních alternativ k rizikovému chování (zdravý životní styl, posilování sebevědomí, odbourávání genderových stereotypů, rozvoj komunikace, nácvik řešení problémů, vedení k zodpovědnosti)
- využití „KAB“ modelu – orientace nikoliv pouze na úroveň informací, ale především na kvalitu postojů a změnu chování. Např. posílení schopnosti čelit tlaku k užívání návykových látek zvýšeným sebevědomím, nácvikem asertivity a schopností odmítat, zkvalitněním sociální komunikace a schopnosti obstát v kolektivu a řešit problémy sociálně přiměřeným způsobem
- denormalizace – vytvoření takového sociálního klimatu, které není příznivé k šíření rizikového chování

## 1.3 INFORMOVANOST

*Pedagogičtí pracovníci*

- poskytovat informace o aktuálních předpisech z oblasti sociálně patologických jevů a o jejich návaznosti na interní předpisy školy, poskytovat informace o kontaktech na spolupracující organizace či specializovaná pracoviště sociální pomoci a prevence
- zajistit vzájemnou informovanost pedagogů o problémech žáků a třídních kolektivů z důvodu adekvátního a včasného řešení těchto problémů
- ve spolupráci s třídními učiteli cíleně zaměřit preventivní program, vybírat a volit potřebné preventivní programy a aktivity
- zprostředkovávat informace získané na školeních, konferencích zaměřených na oblast prevence

*Rodiče*

- zajistit informovanost rodičů v rámci třídních schůzek o preventivních aktivitách a nabídce volnočasových aktivit
- realizovat individuální pohovory s rodiči k aktuálním problémům rizikového chování, využít konzultační hodiny.

# 2 FORMY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ (RCH)

Základní formy rizikového chování jsou uvedeny v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení.

***NEJČASTĚJI SE VYSKYTUJÍCÍ FORMY RCH NA NAŠÍ ŠKOLE***

- Záškoláctví
- Nevhodné chování ve vyučování
- Užívání tabáku
- Agrese, náznaky šikany, kyberšikany a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií

***CÍLE A KONKRÉTNÍ ÚKOLY PREVENCE RCH***

Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, edukační terapie s neprospívajícími, skupinová práce s třídními kolektivy a vycházejícími ročníky, individuální případová práce, terapeutické vedení, krizová intervence, individuální konzultace a metodická podpora, konzultace pro rodiče.
Zvýšit odolnost žáků vůči RCH zejména šikaně, snížit riziko a vliv, které narušují zdravý osobní a sociální vývoj, výchova k toleranci a ke zdravému životnímu stylu. Vytvoření atmosféry vzájemného porozumění, respektu a tvůrčí aktivity, posílit sebedůvěru a sebeúctu, rozvíjet sebekontrolu a sebepoznání.
Systematicky vést žáky k přebírání zodpovědnosti za výsledky svého vzdělávání a k celoživotnímu vzdělávání. Zvýšit odolnost proti stresu, dlouhodobým frustracím.

## 2.1 SPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Do školního vzdělávacího programu vydaného ředitelem školy je začleněna problematika prevence rizikového chování u dětí tak, aby se prevence rizikového chování u žáků stala přirozenou součástí školních osnov a výuky jednotlivých předmětů a nebyla pojímána jako nadstandardní aktivita škol. Každý pedagogický pracovník dbá, aby uplatňovaná prevence rizikového chování u žáků byla prováděna komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence rizikového chování u žáků dotýká:

- oblast zdravého životního stylu (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity)
- oblast společenskovědní (komunikace, sociální dovednosti a kompetence) o oblast přírodovědná (biologie člověka, fyziologie, chemie),
- oblast rodinné a občanské výchovy,
- oblast sociálně-právní.

***Preventivní témata obsažená v ŠVP***

Občanská nauka, nauka o společnosti: multikulturní soužití, rasismus, xenofobie, agrese, šikanování, tolerance, zdravý životní styl, náboženský fundamentalismus, řešení krizových situací, životní postoje a hodnotová orientace, sociálně patologické jevy, základní lidská práva, trvale udržitelný rozvoj učení a celoživotní vzdělávání

Český jazyk a literatura: světová i česká literatura nabízí množství děl, které s tímto tématem úzce souvisí, výchova k pocitu příslušnosti ke svému národu, k evropanství Anglický, německý jazyk: konverzace na téma volný čas a jeho využití, sporty a koníčky, zdraví a nemoci, vyhledávání informací na internetu
Tělesná výchova: význam pohybu a sportu pro zdravý život, zvyšování odolnosti žáků vůči zátěži, posilování, vliv návykových látek na zdravotní stav a výkonnost člověka
Zdravověda a chemie: nervová soustava, drogy a jejich působení na organismus, antikoncepce, pohlavní choroby

*Kromě tradičních výchovně vzdělávacích metod budou při výuce využívány:*

- metody aktivního sociálního učení – komunikace, řešení konfliktů, psychosociální hry
- řízená diskuse o různých společenských problémech o individuální přístup k žákům
- besedy, přednášky s odborníky, odborné exkurze o samostatná práce – vyhledávání informací v odborné literatuře, tisku, na internetu
- osobnostní a dramatická výchova – sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru

***PREVENTIVNÍ PROGRAMY***

- Pro všechny žáky 1. ročníků – interaktivní program na téma závislost
- Podle aktuální nabídky zařazovat v rámci indikované prevence preventivní programy, workshopy na témata, která reagují na problémy v konkrétních třídách
- Zaměřovat se na programy pro menší skupiny (jedna třída)

***INDIKOVANÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE***

- Individuální pohovory členů VK s žáky a jejich zákonnými zástupci
- Individuální práce ŠP s problémovými žáky

***NESPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE***

- Adaptační kurzy pro žáky 1. ročníků
- Sportovní akce – nejrůznější sportovní soutěže SŠ – lyžařský kurz
- Odborné akce – odborné soutěže a exkurze
- Kulturní akce – divadelní a filmová představení
- Akce v rámci probíhajících projektů – výměnné pobyty a setkání s žáky a učiteli škol

***PRÁCE S DALŠÍMI CÍLOVÝMI SKUPINAMI***

- Přednášky, školení, semináře nebo workshopy pro všechny pedagogické pracovníky na téma prevence RCH
- Práce s rodiči (třídní schůzky, konzultace, jednání výchovné komise, práce s informačním systémem školy Bakaláři, Rada rodičů)
- Vzdělávací akce pro metodika RCH, výchovného poradce a školního psychologa

Vypracovala: Mgr. Vladislava Řihošková